

Prof. zw. Krzysztof Skarbek
Akademia Sztuk Pięknych
im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu
Wydział Malarstwa, Rzeźby i Multimediiów

Wrocław XII 2017 r.

**Recenzja dorobku artystycznego i dydaktycznego
oraz rozprawy doktorskiej asystenta Macieja Czyżewskiego
z Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie,
sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk
plastycznych, w dyscyplinie sztuk pięknych, wszczętym przez
Radę Wydziału Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie**

Ocena pracy doktorskiej

Maciej Czyżewski urodził się w 6 czerwca 1985 roku w Zambrowie. Od 2005 roku studiował na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. W 2010 roku otrzymał dyplom z wyróżnieniem rektorskim. Został finalistą konkursu *SIEMENS 2010*. Wygrał konkurs na stanowisko asystenta na Wydziale Malarstwa i Rysunku dla studentów I roku w Pracowni Malarstwa dr hab. Artura Winiarskiego i Pracowni Rysunku dr hab. Joanny Gołaszewskiej. Po studiach zrealizował wystawy indywidualne w tym: *Malarstwo, Galeria MDK, Warszawa, 2012*; *Malarstwo, Galeria Elektor, Mazowieckie Centrum Kultury i Sztuki w Warszawie, 2013*; *Malarstwo – Pożegnanie z Sewerynowem, Galeria Labirynt, Miejski Ośrodek Kultury w Zambrowie, 2014*; Brał udział w wielu wystawach zbiorowych: *Coming Out – Najlepsze Dyplomy 2010, Lotnisko Chopina, Warszawa, 2010*; *71369, Centrum Sztuki Galeria El, Elbląg; Dom kultury Polskiej w Wilnie, 2011*; *KONTRATAK, Galeria Apteka Sztuki w Warszawie, 2012*; *ASP W/WM15, Wystawa Wydziału Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie we wrocławskiej Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta, 2014*; *CZYM SIĘ ZAJMUJESZ?, Galeria Salon Akademii w Warszawie, 2015*; Bierze aktywny udział w procesie dydaktycznym a także współorganizuje wystawy studenckie i plenery dla studentów I roku .

Przykładem mogą być
: 2011, *MYŚL I GEST* – Wystawa w Sokołowskim Ośrodku Kultury w Sokołowie Podlaskim. Komisarz wystawy; 2013, *Wystawa studentów Pracowni Malarstwa I roku Prof. Artura Winiarskiego, as. Macieja Czyżewskiego, Galeria MDK, Warszawa*;
2015, Pomoc przy organizacji, wraz z ad. Maciejem Duchowskim, wystaw poplenerowych dla studentów I roku, organizowanych przez prof. Janusza Knorowskiego na Wydziale Malarstwa ASP w Warszawie
W 2012 roku został uhonorowany Nagrodą Rektora. Od 2015 roku jest zatrudniony jako asystent w Pracowni Malarstwa dla I roku, prowadzonej przez dr hab. Prof. ASP Artura Winiarskiego.

Na uczelni pełnił szereg ważnych funkcji organizacyjnych a także popularyzujących sztukę.

Prezentowane powyżej dokonania Macieja Czyżewskiego wpisują się w działania odpowiednie dla akademickiej, profesjonalnej aktywności.

Intensywność jego pracy, jej jakość jak też rzetelność wobec stawianych celów i zadań powoduje wysoką ocenę środowiska macierzystej akademii.

Zestawienie to pokazuje wieloraką rozpiętość działań artystycznych i koordynujących pracę wydziału. Dowodzi to o niezwyklej konsekwencji, wiarygodnej i pełnej inicjatywy energii twórczej.

Ocena dorobku twórczego i artystycznego

Ważną częścią oceny pracy doktorskiej jest rozprawa pisemna. Ta część dokumentacji ujawnia bieżące, intelektualne możliwości artysty, oraz ideowe założenia jego twórczości. Umożliwia weryfikację kompetencji zawodowych kandydata jako dydaktyka akademickiego. Prezentowane w niej tezy, deklaracje i wyjaśnienia odnoszące się do procesu twórczego, w wielowymiarowy sposób dają pogląd o horyzoncie jego artystycznych poszukiwań. Niebagatelne miejsce w tej rozprawie teoretycznej zajmuje omówienie związków własnego sposobu kreacji malarstwa z przeprowadzaną metodą dydaktyczną.

Maciej Czyżewski spełnia kryteria profesjonalnej wiedzy i wyciągania własnych wniosków w przedstawianych twierdzeniach. Praca pisana jest zwięzłym językiem a treść opracowania w logiczny sposób dowodzi postawionych tez. Jego specjalistyczna wiedza predysponuje go do otrzymania stopnia doktora.

W prezentowanej pracy doktorskiej zatytułowanej „Przestrzeń wewnętrzna – między dosłownością a metaforą”, autor poddaje analizie wybrane problemy dotyczące między innymi realizmu w malarstwie. Zauważa, że zagadnienie to obejmuje w iluzyjny a zarazem obiektywny, czytelny sposób odzwierciedlenie otaczającego świata przez artystę.

Tematyka obrazów w drugiej połowie XIX wieku w Europie związana z kierunkiem Realizmu zaczęła dotyczyć pozbawionych warstwy fantastycznej treści bliskich zwykłym ludziom. W przedstawieniach tamtego okresu uwidaczniały się rezygnacja z akademickiej idealizacji toposu. Starano się uproszczać kompozycję a barwy i światło uległy spokojniejszemu tonacji. Przedstawiona w tej pracy została postać prekursora tego nurtu. Był nim Gustave'a Courbeter. Warto przypomnieć jego obrazy „*Śpiąca Prządka*” i „*Pogrzeb w Ornans*”. Postuluje on w swojej twórczości o potrzebie pokazywania i opisywania ludzi ich zwyczajów, codziennej pracy oraz naturalnego otoczenia.

Rozważaniom w tym opracowaniu towarzyszą cytaty z dzieł badaczy kultury, filozofów oraz artystów. Wymienić tu należy takie nazwiska jak George Henry Lewis, Wasylj Kandyński, Henryk Rodakowski czy też Mircea Eliade.

Maciej Czyżewski przytacza znaczenie sztuki realizmu dla wpływu jaki miała na społeczno, polityczną propagandę w stalinowskiej Rosji a także w USA, gdzie po krachu na giełdzie nowojorskiej wspomagano głównie artystów „tradycyjnych”. Podejmuje w kolejnych rozdziałach dociekania na temat wieloaspektowych zagadnień formalnych malarstwa. Zadaje pytania, co decyduje o sile i działaniu obrazu? Bardzo znaczącą i osobiście potraktowaną metodą przedstawianych tez w tym opracowaniu są wszechstronne rozważania na przykładach z historii sztuki oraz kultury. Znakomitym przykładem w tych analizach jest twórczość wielkich mistrzów na przykład Vermeera. U którego doskonały warsztat malarski oraz zastosowane środki formalne w połączeniu z uduchowioną treścią, decydowały o sile oddziaływania jego płócien.

Dowodzi, że w dobrym dziele sztuki liczą się nie tylko znakomicie opanowane umiejętności mimetycznego odtwarzania rzeczywistości, ale także niedefiniowalna duchowość, uczucia jak również umiejętność oddania autentycznych przeżyć. Wówczas to jest szansa, że obraz stanie się ponadczasowy i zdawać się będzie, emanować metafizycznymi znaczeniami.

Autor pracy zauważa istotne niebezpieczeństwa w poszukiwaniu własnego języka formy. Może on ulec pewnym ograniczeniom w związku ze sztywnym dążeniem do wiernego odwzorowania studiowanego tematu. Stara się zbudować swój autonomiczny sposób wyrazu plastycznego.

Wypracował w swoich obrazach to co jest bodaj najważniejsze w malarstwie. Na pewno są nimi indywidualnie potraktowane gamy barwne, kolor w poszczególnych płótnach. Zastosował w konstrukcji, kompozycji perspektywę jednozbiegową, gdzie linie poziome egzystują w obrazie w niezależny sposób. Konstatuje, że w jego malarstwie ważną rolę odgrywa kolor posiadający temperaturę ale i wyszukany walor, wielokrotnie kładziony jako plama pozbawiona niuansów. Widać tu mocne, dźwięczące barwy. Uwidacznia się w nim efekt wewnętrznego światła przez nasycenie i zestawienie koloru jak również zastosowanie kontrastu temperatur. Następnymi elementami formalnymi w jego obrazach budującymi w tak interesujący sposób opowieści o zwykłych, a jednak posiadających magiczny klimat, osobistych zdarzeniach z życia autora są: klarowna, uporządkowana kompozycja, rytmy, akcenty i struktura.

To tylko kilka przykładów z bogatej palety możliwości języka sztuki Macieja Czyżewskiego.

Wielokrotnie pojawiającym się wątkiem w pracach malarza jest autoportret. Jest on bardzo osobiście potraktowany również poprzez kontekst aktualnego otoczenia. Dobrym przykładem są płótna pod tytułem „*Autoportret podwójny*”, „*Autoportret II*”, „*W pracowni*” oraz „*Wnętrze z lustrem*”. Widoczne są w nich ważne koneksje między osobistymi przeżyciami w danym czasie, a opracowanym miejscem z już zapisaną, własną historią. Postawione są przez malarza istotne pytania dotyczące jego tożsamości a także swojej roli jaką odgrywa w świecie.

Przestrzeń kompozycji jaką stara się zdefiniować, egzystuje w osobisty, emocjonalny sposób. Posiada znaczenie o charakterze duchowym, wydobywającym, ukryte metafory. Płótna prezentujące motyw drzwi czy też okna nawiązują do rozważań na temat rozdziału *profanum od sacrum*. Warto tu przytoczyć nastrojowy, malarski cykl zatytułowany „*Widok z okna – pożegnanie z Sewerynowem*” Widać wyraźną granicę jaką wyznacza geometryczna konstrukcja okna wobec wnętrza, a bezosobowego, miejskiego krajobrazu. Pozytywnym aspektem tego widoku jest zróżnicowana kolorystyka, wynikająca z uważnego studiowania gry światła jak i zmieniających się pór roku. Ten tryb obrazowania może przypominać metodę pracy impresjonistów. Na płótnie pod tytułem „*Przejście II*” widać uchylone drzwi do pomieszczenia, gdzie w lustrze pojawia się nieco przysłonięta postać autora. Można zacytować w tym momencie słowa Williama Blake „*Gdyby oczyścić drzwi percepcji, każda rzecz ukazałaby się człowiekowi jaka jest: nieskończona*”

Malarstwo to reprezentuje idee pragnące wydobyć za pomocy twórczej narracji związki, dotyczące doznań związane z kulturą, odwiecznymi archetypami oraz uczuciami wobec racjonalizmu. Autor zauważa jak za pomocą realistycznej formy można na nowo, osobiście wyrażać swoje przeżycia oraz interpretować w symboliczny sposób otaczający świat. Poetyckie, malarskie metafory mogą odzwierciedlać tajemnice, magię i marzenia o świecie ciekawszym, niewykłanym w społeczne zależności. Jest formą poszukiwania pierwotnego modelu relacji człowieka z materialnym kształtem świata oraz porządku wyznaczającego granice jego potrzeb i możliwości. Obrazy Macieja Czyżewskiego postulują za środowiskiem pełnym wiarygodnej komunikacji międzyludzkiej, prawdziwych wartości, niewymuszonych i zwyczajnych relacji.

Konkluzja

Na postawie wysokiego poziomu przedstawionej pracy doktorskiej mogę stwierdzić, że wnosi ona istotny wkład w rozwój dyscypliny sztuk pięknych w zakresie malarstwa. Dojrzałe kompetencje etyczne i społeczne, wieloletni, znaczący dorobek artystyczny a także dydaktyczny pozwala wnioskować z całym przekonaniem, że asystent Maciej Czyżewski spełnia wszelkie wymagania do uzyskania stopnia doktora sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej – Malarstwo.

prof. Krzysztof Skarbek

